

درس خارج فقه استاد هادی عباسی خراسانی

۹۹/۰۴/۲۳

« فهرست دروس بسم الله الرحمن الرحيم

محتویات

۱- حدیث اخلاقی

۱.۱- جزو سه گروه نباش!

۱.۲- سه گروه مردم نسبت به دنیا و آخرت

۲- خلاصه مباحث گذشته

۳- ادله وجوب اقامه اربعین

۴- نظر استاد در تراجم اربعین و کرونا

موضوع: مسائل مستحدثه/مسائل کرونا / ادله وجوب کفایی

مراسم اربعین

۱- حدیث اخلاقی

عن علی علیه السلام: لرجل سأله أن يعظه : لا تكن ممن يرجو

الآخرة بغير العمل ، ويرجى التوبة بطول الأمل ، يقول في الدنيا

بقول الزاهدين ، ويعمل فيها بعمل الزاهدين. [۱]

۱.۱- جزو سه گروه نباش!

حوزه علمیه قم

مسجد اعظم

قم

مدرسه فیضیه

مدرسه خان

مدرسه آیت الله گلپایگانی

سایر مدارس

فقه معاصر

تفسیر

رجال

دروس به زبان عربی

حوزه علمیه نجف

نجف

حرم امیرالمؤمنین (ع)

مساجد

حوزه علمیه مشهد

مدرسه آیت الله خویی

سایر مدارس مشهد

تفسیر و نهج البلاغه

سایر حوزه ها

شهرستانها

کربلا

بیروت

دمشق

داکار (آفریقا-سنگال)

قطیف و احساء

کابل

سایر موضوع ها

کلام و فلسفه

طب در روایات

بزرگان معاصر

تقریر عربی درس ها

راهنمای تقریر نویسی

پخش زنده

ثبت نام

ویرایش اطلاعات

دریافت نرم افزار

زمان درس ها

نحوه گفتگو

تالارها

امکانات جانبی

سوالهای متداول

مشکل نمایش حروف فارسی

۱) از کسانی نباش که دنبال آخرت است و دوست دارد آخرتش آباد باشد ولی برای آخرتش تلاش نمی‌کند. آخرت‌خواهی نیاز به تلاش و کوشش دارد.

۲) از کسانی نباش که توبه را با آرزوهای دراز و طولانی به تأخیر می‌اندازند. توبه باید عجله داشته باشد. ﴿تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ﴾ [۲] ، امر به توبه امر فوری است. با اجل و مهلت نیست.

۳) در بخش سوم فرمودند طوری نباش که در دنیا حرفت حرف بی‌توجهان به دنیا باشد ولی کارت در دنیا کار دنیا شیفتگان باشد. به حسب ظاهر بگویی به دنیا توجه نداریم ولی به حسب باطن بین کار و حرفت فاصله باشد. این مرحله سوم مرحله عجیبی است. انسان باید برای آخرتش برنامه‌ریزی کند طوری که واقعا آخرت‌خواه باشد.

۱.۲- سه گروه مردم نسبت به دنیا و آخرت

مردم نسبت به دنیا چند دسته‌اند: ۱) دنیا را انتخاب کرده‌اند و آخرت را فراموش کرده‌اند. ﴿که روشن است این گروه زیان می‌کنند﴾

۲) آخرت را انتخاب و دنیا را فراموش کرده‌اند. این هم خوب نیست. لا رهبانية فی الاسلام. [۳] اسلام دین اعتدال است. در الهی‌نامه عرض کردم:

الهی! جمعی گویند بهشت را به بها است نه به بهانه؛ و جمعی گویند بهشت را بهانه است بها، نه!

و هادی گوید خوش آن بهانه که بهایش تو باشی. [۴]

در مکتب اسلام انسان باید برنامه‌ریزی کند. ۳) کسانی که برنامه‌ریزی کنند برای دنیا و آخرتشان. این گروه از همه بهتر است. روز از نو و روزی از نو. رفتار و گفتارمان ان شاء الله مؤید یکدیگر باشد و همه برای خدا باشد. خدایی که آخرت را برای همه ما مقدر کرده است.

۲- خلاصه مباحث گذشته

- در مباحث گذشته رسیدیم به اینکه حج با حصول استطاعت وجوب عینی دارد و عرض کردیم تحصیل استطاعت لازم نیست ولی استطاعت که حاصل شد وجوب حج پشت سر آن می‌آید.

- عرض شد حج فوریت دارد به ادله خاصی که در آن هست. در قاعده اهم و مهم به این نتیجه رسیدیم که دلایلها معها. اهمیت حج از خود دلیل استفاده می‌شود. نه بدل دارد و از سویی سالی بلکه عمری یک مرتبه می‌خواهد تحقق یابد.

- در فعلیت امثال حج کمتر تکلیفی با آن مزاحمت می‌کند. با این قاعده، خیلی سوال‌ها پاسخ داده شد. بیماری کرونا هم نمی‌تواند وجوب کلی را بردارد. وجوب کفایی بر اهل جده است و وجوب عینی بر اهل استطاعت. استحباب مؤکد با وجوب کفایی قابل جمع است. به گونه‌ای مستحب اکید است که باید من به الکفایة در اعمال حج باشد.

- در حج ادله اجبار حاکم را هم داریم. به این نتیجه رسیدیم که حج اطلاق دارد و شامل عمره هم می‌شود. در تنقیح مناط به این نتیجه رسیدیم که بیت نباید خالی باشد. چون تعطیل احکام حرام و اجرای آن واجب است، حاکم و مجری احکام الهی باید بکوشد بیت دایر باشد.

- مطلب مهم بعدی گفتیم در خیلی روایات فرقی بین زیارت نبی و زیارت بیت الله نبود.

- مطلب بعدی که می‌توانیم تنقیح مناط کنیم این بود که مقام عند البیت یعنی بیت خالی نباشد. از این می‌توانیم تعلیل و تنقیح مناط کنیم و بگوییم در موضوعات مشابه حکم موضوعات یکی است. زیارت اربعین در سال یک مرتبه اتفاق می‌افتد و استحباب اکید دارد. از این وجوب کفایی را می‌توانیم استفاده کنیم؟ اگر روزی دولت اسلامی یا فقیه جامع الشرایط به این نتیجه رسید باید

همایشی با عنوان زیارت اربعین را برگزار کند آیا می‌تواند مانند حج اجبار کند؟

به نظر ما وجوب کفایی می‌یابد. عرض ما در تراجم این شد که، در صورت لزوم مراقبت به خاطر کرونا، اگر اربعین حفظ دین و حفظ اسلام و شیعه است، حفظ دین اوجب واجبات است و هیچ چیزی با آن تنافی نخواهد داشت.

۳- ادله وجوب اقامه اربعین

حالا می‌خواهیم چند روایت با این مبنا بیان کنیم. در کتاب «وسائل»، بابی با این عنوان وجود دارد: «باب تأکید استحباب زیارة الحسين بن علي و وجوبها كفاية».[۵] چهل و هشت روایت که بیشتر آنها صحیح است، در این زمینه بیان شده که قابل فتواست. چقدر مرحوم شیخ حر عاملی خوب گفتند.

(۱) محمد بن یعقوب عن عدة من أصحابنا، عن أحمد بن محمد، عن الحسين بن سعيد، عن القاسم بن محمد، عن إسحاق بن إبراهيم، عن هارون بن خارجة قال: (سمعت أبا عبد الله عليه السلام يقول: وكل الله بقبر الحسين أربعة آلاف ملك شعث غير يكونه إلى يوم القيامة، فمن زاره عارفا بحقه شيعوه حتى يبلغوه مأمنه، وإن مرض عادوه غدوة وعشية، وإن مات شهدوا جنازته واستغفروا له إلى يوم القيامة.) [۶]

خداوند چهار هزار فرشته بر قبر امام حسین علیه السلام موکل کرده است که غبارآلود مانند خود حضرت هنگام شهادت هستند که گریه بر ایشان می‌کنند. کسی که زیارت ایشان را بیاید او را مشایعت می‌کنند و اگر مریض شود به عیادتش می‌آیند و اگر از دنیا رود به تشییع او می‌روند و تا روز قیامت برای او استغفار می‌کنند. چهار هزار فرشته کم نیست.

دیگر بزرگان از جمله مرحوم صدوق در ثواب الاعمال [۷] و امالی [۸] آورده‌اند.

(٢) وعن محمد بن يحيى، عن محمد بن الحسين، عن محمد بن إسماعيل، عن الخيري عن الحسين بن محمد قال: (قال أبو الحسن موسى عليه السلام: أدنى ما يثاب به زائر أبي عبد الله عليه السلام بشط الفرات إذا عرف حقه وحرمة وولايته ان يغفر له ما تقدم من ذنبه وما تأخر. [٩])

(٣) وبهذا الاسناد عن الحسين بن محمد القمي، عن أبي الحسن الرضا عليه السلام قال: من زار قبر أبي عبد الله الحسين عليه السلام بشط الفرات كان كمن زار الله فوق عرشه ورواه الصدوق في (ثواب الأعمال) عن أبيه، عن سعد، عن محمد بن الحسين والذي قبله عن أحمد بن محمد بن يحيى، عن أبيه، عن محمد بن أحمد، عن محمد بن الحسين. [١٠])

(٤) وعن محمد بن يحيى وغيره، عن محمد بن أحمد ومحمد بن الحسين جميعا، عن موسى بن عمر، عن غسان البصري عن معاوية بن وهب، وعن علي بن إبراهيم، عن أبيه، عن بعض أصحابنا، عن إبراهيم بن عقبة، عن معاوية بن وهب، قال: (استأذنت على أبي عبد الله عليه السلام فقبل لي: ادخل فدخلت فوجدته في مصلاه، فجلست حتى قضى صلاته فسمعتة وهو يناجي ربه وهو يقول: " يا من خصنا بالكرامة، وخصنا بالوصية، ووعدنا الشفاعة، وأعطانا علم ما مضى وما بقي، وجعل أفئدة من الناس تهوى إلينا، اغفر لي ولإخواني ولزوار قبر أبي الحسين صلوات الله عليه الذين أنفقوا أموالهم، وأشخصوا أبدانهم رغبة في برنا ورجاء لما عندك في صلتنا، وسرورا أدخلوه على نبيك صلواتك عليه وآله، وإجابة منهم لأمرنا، وغيظا أدخلوه على عدونا، أرادوا بذلك رضاك، فكافهم عنا بالرضوان واكلأهم بالليل والنهار، واخلف على أهاليهم وأولادهم الذين خلفوا بأحسن الخلف، وأصبحهم واكفهم شر كل جبار عنيد، وكل ضعيف من خلقك أو شديد، وشر شياطين الجن والإنس، وأعطهم أفضل ما أملوا منك في غربتهم عن أوطانهم، وما

آثرونا به على أبنائهم " وأبدانهم " وأهاليهم وقراباتهم، اللهم إن أعدائنا عابوا عليهم خروجهم فلم ينههم ذلك عن الشخوص إلينا، وخلافا منهم على من خالفنا، فارحم تلك الوجوه التي قد غيرتها الشمس، وارحم تلك الحدود التي تقلبت على حفرة أبي عبد الله عليه السلام، وارحم تلك الأعين التي جرت دموعها رحمة لنا، وارحم تلك القلوب التي جزعت واحتترقت لنا وارحم الصرخة التي كانت لنا، اللهم إني أستودعك تلك الأنفس، وتلك الأبدان حتى توافيهم على الحوض يوم العطش " فما زال وهو ساجد يدعو الله بهذا الدعاء، فلما انصرف قلت: جعلت فداك لو أن هذا الذي سمعت منك كان لمن لا يعرف الله لظننت أن النار لا تطعم منه شيئا، والله لقد تمنيت أني كنت زرتة ولم أحج، فقال لي: ما أقربك منه، فما الذي يمنعك من زيارته، ثم قال: يا معاوية لم تدع ذلك، قلت: لم أدر أن الأمر يبلغ هذا كله قال: يا معاوية من يدعو لزواره في السماء أكثر ممن يدعو لهم في الأرض يا معاوية لا تدعه، فمن تركه رأى من الحسرة ما يتمنى أن قبره كان عنده، أما تحب أن يرى الله شخصك وسوادك فيمن يدعو له رسول الله صلى الله عليه وآله وعلي وفاطمة والأئمة عليهم السلام، أما تحب أن تكون غدا ممن ينقلب بالمغفرة لما مضى ويغفر له ذنوب سبعين سنة، أما تحب أن تكون غدا ممن تصافحه الملائكة، أما تحب أن تكون غدا فيمن يخرج وليس له ذنب فيتبع به، أما تحب أن تكون غدا ممن تصافح رسول الله صلى الله عليه وآله؟! ورواه الصدوق في (ثواب الأعمال) عن أبيه، عن سعد ابن عبد الله، عن يعقوب بن يزيد، عن

ابن أبي عمير، عن معاوية بن وهب نحوه. [١١]

معاوية بن وهب گوید: به نزد امام صادق علیه السلام در آدم و او در نمازگاهش بود (این سبک زندگی است که انسان باید در خانه اش مصلى داشته باشد)؛ پس نشستم تا نمازش را به جا آورد و شنیدم که در نمازش با پروردگار نجواکنان می گفت: ای آنکه

ما را به ارجمندی ویژه داشتی، به ما وعده شفاعت دادی؛ پیام رسالت را بر عهده ما نهادی، ما را میراث داران پیامبران قرار دادی، پیامبری امت های پیشین را با ما به پایان بردی، ما را برای جانشینی و وصایت پیامبر ویژه داشتی، دانش پیشین و دانش باقیمانده و پسین را به ما ارزانی فرمودی؛ دل های مردمان را شیفته ما ساختی، من و برادرانم و زیارتگران مزار امام حسین علیه السلام را ببخشای، آنان که به سبب اشتیاق در نیکی به ما و امید به پاداش هایی که در دوستی و پیوند با ما نزد دوست و برای شادمان نمودن پیامبر تو محمد صلی الله علیه و آله و پذیرفتن فرمان ما و خشمگین ساختن دشمنان ما دارایی خویش را انفاق نموده و به سویی ما رهسپار شده اند و از این انفاقگری و راهسپاری، خشنودی تو را می جویند، پس آنان را از جانب ما خرسندانه پاداش ده، شب و روز، ایشان را حفظ نما و در نبودشان میان خانواده و فرزندان آنان به نکویی جانشین شو، همراه آنان باش و شر هر گردن فراز خیره سر و هر آفریده ناتوان و توانمند و شر شیطان های انس و جن را از آنان دور فرما؛ برترین پاداشی را که به سبب غربت از وطن هایشان و برگزیدن ما بر فرزندان و خانواده ها و خویشانانشان آرزو دارند به آنان ارزانی فرما، خداوندا به راستی دشمنان ما بر درآمدن آنان از وطن خرده می گیرند و این خرده گیری آنان را از راهسپاری به سویی ما باز نداشته است. پس بر رخسارهایی که آفتاب رنگش را دیگرگون ساخته رحم آور و بر این گونه ها که بر روی مزار امام حسین علیه السلام نهاده شده رحم آور و بر این چشم ها که به خاطر مهرورزی به ما اشک از آن جاری شده رحم آور و بر این دل ها که برای ما بی قراری می کنند و شعله می کشند رحم آور و بر این ناله ها که برای ما سر می دهند رحم آور. خداوندا این جان ها و پیکرها را به تو سپردم تا در روز تشنگی از حوض کوثر سیرابشان نمایی، پس امام علیه

السلام پیوسته در سجده این دعا را زمزمه می فرمود، پس آنگاه که دعایش را به پایان برد عرض کردم: فدایت گردم اگر این دعایی را که از شما شنیدم از آن کسی بود که خدا را نمی شناخت، بی گمان می پنداشتم که آتش دوزخ هرگز هیچ جای او را نمی سوزاند. به خدا سوگند که آرزو نمودم که امام حسین علیه السلام را زیارت کرده بودم و گام در حج نمی نهادم، پس امام علیه السلام مرا فرمود: تو که به مزار امام حسین علیه السلام خیلی نزدیک هستی، پس چه چیزی تو را از زیارتش باز می دارد و چرا آن را وارهانده ای؟ ای معاویه عرض کرده: فدایت شوم نمی دانستم که تا این اندازه اهمیت دارد. امام علیه السلام فرمود: ای معاویه آنان که در آسمان برای زیارتگران امام حسین علیه السلام دعا می کنند، فزون تر از کسانی هستند که در زمین بر آنان دعا می نمایند. زیارت او را از بیم هیچ کس وانگذار و رها نکن؛ زیرا هر که زیارت آن حضرت علیه السلام را از بیم دیگران وارهاند، به اندازه ای حسرت خورد که آرزو کند که گورش در دستش می بود. آیا دوست نداری خداوند پیکر و تن تو را در میان گروهی بیند که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آنان را دعا می فرماید؟ آیا دوست نداری که فردا در روز رستاخیز در زمره کسانی باشی که فرشتگان دست آنان را به مهر می فشردند؟ آیا دوست نداری فردا در رستاخیز در زمره کسانی فرا آیی که گناهی ندارند تا به آن بازخواست گردند؟ آیا دوست نداری که فردا در رستاخیز در زمره کسانی باشی که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله دست آنان را به مهر و دوستی می فشرد؟

اربعین شادی رسول اکرم صلی الله علیه و آله و نور چشم ایشان است و خار چشم دشمنان است.

گویا این روایت برای امروز و اربعین ما وارد شده است. دشمنان ما گفته اند نروید این طور و آن طور است. این عیب و مکر

دشمنان در این زائران اثر نکرد.

حضرت مرتب در سجده بودند و این دعا را می خواندند.

(۵) ویاسناده عن الحسن بن محبوب، عن إسحاق بن عمار قال: (سمعت أبا عبد الله عليه السلام يقول: ليس شيء في السماوات إلا وهم يسألون الله أن يؤذن لهم في زيارة الحسين عليه السلام، ففوج ينزل وفوج يعرج.) [١٢]

(۶) عن محمد بن علي ماجيلويه، عن علي بن إبراهيم، عن أبيه، عن الريان بن شبيب، عن الرضا عليه السلام (في حديث) أنه قال له: (يا ابن شبيب إن سرك أن تلقى الله ولا ذنب عليك فزر الحسين، يا ابن شبيب إن سرك أن تسكن الغرف المبنية في الجنة مع النبي صلى الله عليه وآله فالعن قتلة الحسين، يا ابن شبيب إن سرك أن يكون لك من الثواب مثل ما لمن استشهد مع الحسين عليه السلام فقل متى ذكرتهم: يا ليتني كنت معهم فأفوز فوزا عظيما.) [١٣]

(۷) وعن حمزة بن محمد العلوي، عن علي بن إبراهيم، عن أبيه، عن محمد ابن أبي عمير، عن عتبة بياع القصب، عن أبي عبد الله عليه السلام قال: (من أتى قبر الحسين عليه السلام عارفا بحقه كتبه الله في أعلى عليين.) [١٤]

(۸) وعن الحسين بن أحمد بن إدريس، عن أبيه، عن محمد بن أحمد، عن محمد بن الحسين، عن الحسن بن علي بن فضال، عن محمد بن الحسين بن كثير، عن هارون بن خازجة قال: (قلت لأبي عبد الله عليه السلام: انهم يروون ان من زار قبر الحسين ابن علي عليهما السلام كانت له حجة وعمرة، قال: من زاره والله عارفا بحقه غفر الله له ما تقدم من ذنبه وما تأخر.) [١٥]

(۹) وعن محمد بن الحسن، عن الصفار، عن محمد بن الحسين بن أبي الخطاب، عن محمد بن سنان قال: (سمعت الرضا عليه

السلام يقول: زيارة الحسين عليه السلام تعدل عمرة مقبولة
مبرورة. [١٦]

از اینها می‌فهمیم زیارت اربعین در تنقیح مناط همانند حج است.
شکی در این نیست.

مانند روایت ۲۹ دارد که ۷۰ هزار ملک طواف می‌کنند.

(۱۰) وعن محمد بن موسى بن المتوكل، عن عبد الله بن جعفر الحميري، عن أحمد بن محمد، عن الحسن بن محبوب، عن داود الرقي قال: (سمعت أبا عبد الله عليه السلام يقول: ما خلق الله خلقاً أكثر من الملائكة وإنه لينزل من السماء كل مساء سبعون ألف ملك يطوفون بالبيت ليلاً حتى إذا طلع الفجر انصرفوا إلى قبر النبي صلى الله عليه وآله وسلموا عليه، ثم يأتون قبر أمير المؤمنين علي عليه السلام فيسلمون عليه، ثم يأتون قبر الحسن فيسلمون عليه، ثم يأتون قبر الحسين فيسلمون عليه، ثم يعرجون إلى السماء قبل أن تطلع الشمس، ثم تنزل ملائكة النهار سبعون ألف ملك فيطوفون بالبيت الحرام نهارهم حتى إذا دنت الشمس للغروب انصرفوا إلى قبر رسول الله صلى الله عليه وآله وسلموا عليه، ثم يأتون قبر أمير المؤمنين عليه السلام فيسلمون عليه، ثم يأتون قبر الحسن فيسلمون عليه، ثم يأتون قبر الحسين فيسلمون عليه، ثم يعرجون إلى السماء قبل أن تغيب الشمس.) [١٧]

در شب‌های جمعه زیارت توصیه شده است.

۴- نظر استاد در تراجم اربعین و کرونا

اگر تراجم بین مراقبت‌های کرونا و زیارت اربعین رخ داد چه کنیم؟ ان شاء الله تا آن زمان رفع شود.

به نظر ما دولت و ملت باید مدیریت در این زیارت داشته باشند.

این از حج کمتر نیست. اجماع همه بر استحباب است.

به نظر ما زیارت در حد واجب کفایی است مانند نظر صاحب

وسائل. اگر به قدرت اسلام برسد حاکم باید اجبار به رفتن کند.

اگر حفظ شعائر منحصر به این مطلب شود باید حتما انجام شود. در زمان ما نماد اسلام برای بنیه دین شده است. زائران حج نزدیک به سه میلیون بود ولی زائران کربلا نزدیک به ۲۰ میلیون. هیچ شکی نداریم که اگر این گونه باشد باید به زیارت امام حسین علیه السلام برویم. چنان که امام صادق علیه السلام به صالح بن میثم فرمودند:

وعن صالح الصيرفي، عن عمران الميثمي، عن صالح بن میثم، عن أبي عبد الله عليه السلام قال: (من سره أن يكون على موائد نور يوم القيامة فليكن من زوار الحسين بن علي عليهما السلام.)

[۱۸]

زیارت امام حسین علیه السلام معادل حج است و در بسیاری از احکام مشابه است:

وعن محمد بن الحسن، عن الصفار، عن أحمد بن محمد، عن محمد بن علي، عن إبراهيم بن يحيى، عن أبيه يحيى بن أبي البلاد قال: (سألت الرضا عليه السلام عن زيارة الحسين عليه السلام فقال: ما تقولون أنتم؟ قلت: تعدل حجة وعمره قال: عمرة مبرورة.)

[۱۹]

دیگران بیت را می‌توانند دائر کنند، حرفی نیست ولی اگر کشورهای مختلف باید برای دایر بودن بیت و اقامه اربعین دست به دست هم دهند و باید این کار را انجام دهند.

همانی که در حج داریم در زیارت اربعین هم داریم.

باب ۳۸ ابواب المزار وسائل الشيعة: كراهة ترك زيارة الحسين (عليه السلام) را هم ملاحظه کنید. که ترك زیارت امام حسین علیه السلام کراهت دارد.

حتی چنین فرمودند:

محمد بن الحسن باسناده عن محمد بن أحمد بن داود، عن الحسين بن محمد بن علان، عن حميد بن زياد، عن أحمد بن

محمد، عن محمد بن یزید، عن علی بن الحسن عن عبد الرحمان بن کثیر قال: (قال أبو عبد الله عليه السلام: لو أن أحدكم حج دهره ثم لم يزر الحسين بن علي عليهما السلام لكان تاركا حقا من حقوق رسول الله صلى الله عليه وآله، لأن حق الحسين فريضة من الله تعالى واجبة على كل مسلم.) [۲۰]

ترک آن جفای به رسول صلی الله علیه و آله و ولی است و جفا حرام است. پس نباید ترک شود.

زیارت اربعین را باید مدیریت شود نه تعطیل شود.

مراقبت کنیم عتبات ما و زیارت گاه های ما که نماد دینی ما است. اینها همه علاوه بر تکلیف شرعی نماد اسلامی هستند. احادیث عجیبی داریم که به محضر معصومین علیهم السلام می رسند و می گویند ترک این زیارت ها را نکنید.

محمد بن یعقوب، عن محمد بن یحیی، عن محمد بن الحسین، عن عمار بن مروان. عن جابر، عن أبي جعفر عليه السلام قال: (تمام الحج لقاء الامام.) [۲۱] [۲۲]

ما عرضمان این است که لقاء الامام زنده و مرده ندارد. کسی که به مکه می رود باید به زیارت حضرت رسول صلی الله علیه و آله برود. آن زمان به زیارت امام علیه السلام هم می رفتند.

می شود از این تعلیل در صلاة المسافر استفاده کرد که با توجه به اینکه اماکن تخییر مکه، مدینه، مسجد کوفه و حائر حسینی علیه السلام است؛ احکام در عناوین تعلیلی یکی هستند. بعید نیست این چنین باشد.

بیماری کرونا تلفات دارد و این تلفات ناپسند است حتی اگر یک نفر باشد ولی این تلفات می تواند اربعین را کنسل کند؟

خیر، کرونا نمی تواند اربعین را تعطیل کند؛ چرا که حفظ اسلام است و هزاران جان فدای بقای اسلام باد. امام حسین علیه السلام هم خود و خانواده را فدای اسلام کردند. اینجا هم تهلکه

نیست. ﴿لَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ﴾ [۲۳] خروج موضوعی دارد. چرا که حفظ حق الهی است.

فريضة در این روایت آمده است که واجب بر همه است. فريضة من الله تعالى واجبة على كل مسلم واجب کفایی است. اگر من به الکفایه نبود حاکم باید بر زیارت امام حسین علیه السلام هم مجبور کند.

کرونا واجب‌های مهم را کنسل می‌کند نه واجب‌های اهم. اگر انجام واجباتی، مقدماتی می‌خواست باید انجام شود.

-
- [۱] نهج البلاغة - ط مطبعة الإستقامة، عبده، محمد، ج ۳، ص ۱۸۹، حکمت ۱۵۰.
- [۲] تحریم/سوره ۶۶، آیه ۸.
- [۳] الخصال، الشيخ الصدوق، ج ۱، ص ۱۳۸.
- [۴] الهی‌نامه، دفتر سوم، هادی عباسی خراسانی، قم، باران حکمت، ۱۳۹۲، ص ۵۸، فراز ۵۷۵.
- [۵] وسائل الشیعة، الشيخ الحر العاملي، ج ۱۰، ص ۳۱۸، أبواب المزار و ما یناسبه، باب ۳۷، ط الإسلامية.
- [۶] وسائل الشیعة، الشيخ الحر العاملي، ج ۱۰، ص ۳۱۸، أبواب المزار و ما یناسبه، باب ۳۷، ح ۱، ط الإسلامية.
- [۷] ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، الشيخ الصدوق، ج ۱، ص ۸۸.
- [۸] الأمالي، الشيخ الصدوق، ج ۱، ص ۶۴.
- [۹] وسائل الشیعة، الشيخ الحر العاملي، ج ۱۰، ص ۳۱۹، أبواب المزار و ما یناسبه، باب ۳۷، ح ۴، ط الإسلامية.
- [۱۰] وسائل الشیعة، الشيخ الحر العاملي، ج ۱۰، ص ۳۱۹، أبواب المزار و ما یناسبه، باب ۳۷، ح ۵، ط الإسلامية.

- [۱۱] وسائل الشيعة، الشيخ الحر العاملي، ج ۱۰، ص ۳۲۰،
أبواب المزار و ما يناسبه، باب ۳۷، ح ۷، ط الإسلامية.
- [۱۲] وسائل الشيعة، الشيخ الحر العاملي، ج ۱۰، ص ۳۲۲،
أبواب المزار و ما يناسبه، باب ۳۷، ح ۱۰، ط الإسلامية.
- [۱۳] وسائل الشيعة، الشيخ الحر العاملي، ج ۱۰، ص ۳۲۴،
أبواب المزار و ما يناسبه، باب ۳۷، ح ۱۸، ط الإسلامية.
- [۱۴] وسائل الشيعة، الشيخ الحر العاملي، ج ۱۰، ص ۳۲۵،
أبواب المزار و ما يناسبه، باب ۳۷، ح ۲۰، ط الإسلامية.
- [۱۵] وسائل الشيعة، الشيخ الحر العاملي، ج ۱۰، ص ۳۲۶،
أبواب المزار و ما يناسبه، باب ۳۷، ح ۲۱، ط الإسلامية.
- [۱۶] وسائل الشيعة، الشيخ الحر العاملي، ج ۱۰، ص ۳۲۶،
أبواب المزار و ما يناسبه، باب ۳۷، ح ۲۴، ط الإسلامية.
- [۱۷] وسائل الشيعة، الشيخ الحر العاملي، ج ۱۰، ص ۳۲۸،
أبواب المزار و ما يناسبه، باب ۳۷، ح ۲۹، ط الإسلامية.
- [۱۸] وسائل الشيعة، الشيخ الحر العاملي، ج ۱۰، ص ۳۳۰،
أبواب المزار و ما يناسبه، باب ۳۷، ح ۳۸، ط الإسلامية.
- [۱۹] وسائل الشيعة، الشيخ الحر العاملي، ج ۱۰، ص ۳۳۱،
أبواب المزار و ما يناسبه، باب ۳۷، ح ۴۱، ط الإسلامية.
- [۲۰] وسائل الشيعة، الشيخ الحر العاملي، ج ۱۰، ص ۳۳۳،
أبواب المزار و ما يناسبه، باب ۳۸، ح ۱، ط الإسلامية.
- [۲۱] وسائل الشيعة، الشيخ الحر العاملي، ج ۱۰، ص ۲۵۵،
أبواب المزار و ما يناسبه، باب ۲، ح ۱۲، ط الإسلامية.
- [۲۲] الكافي - ط الاسلامية، الشيخ الكليني، ج ۴، ص ۵۴۹.
- [۲۳] بقره/سوره ۲، آیه ۱۹۵.

